

PROJEKSİYON

BÜYÜME:

Türkiye ekonomisi, 2018'in dördüncü çeyreğinin ardından, 2019'un ilk çeyreğinde de küçüldü.

TÜİK, 2019'un ilk çeyreğinde GSYH'nin bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,6 oranında gerilediğini açıkladı. Böylece Türkiye iki çeyrek üst üste ekonomik daralma görmüş oldu. 2018'in son çeyreğinde ekonomik daralma yüzde 3 seviyesindeydi.

Üretim yöntemine göre GSYH cari fiyatlarla ilk çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16 artarak 914 milyar 699 milyon TL düzeyinde gerçekleşti.

Zincirleşmiş hacim endeksi hesabıyla (reel olarak) bakıldığında, tarım sektörü katma değeri yüzde 2,5 artarken, sanayi sektörü katma değeri 4,3 geriledi. İnşaat sektörü katma değeri de yüzde 10,9 oranında azaldı. Hizmetlerdeki gerileme de yüzde 4 seviyesinde gerçekleşti.

Yatırımlarda hızlı düşüş

Harcamalar yöntemine göre yapılan hesaplamada ise reel olarak hane halkı nihai tüketim harcamaları 2019'un ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,7 oranında geriledi. Devletin harcamaları ise yüzde 7,2 oranında arttı. Mal ve hizmet ihracatı, yılın birinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre

Yıl	Cari Fiyatlarla GSYH	Cari Fiyatlarla GSYH	Zincirleşmiş Hacim GSYH	Büyüme Hızı
	(Milyon TL)	(Milyon Dolar)	Endeksi (2009=100)	(Yüzde)
2018 1. Çeyrek	788.833	206.829	158,4	7,4
2018 2.Ç	885.236	204.571	172,8	5,3
2018 3.Ç	1.016.806	187.797	183,8	1,8
2018 4.Ç	1.010.114	184.890	180,5	-3
2019 1.Ç	914.699	170.364	154,2	-2,6

zincirleme hacim endeksi olarak yüzde 9,5 artarken, ithalatı yüzde 28,8 azaldı. Yatırımların hızlı düşüşü (Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu) 2019'un ilk çeyreğinde de sürdü. GSYH'yi oluşturan kalemler içinde yatırımlar yüzde 13 geriledi. Yatırımlar içinde inşaat yatırımları sert düşüş göstererek aynı dönemde yüzde 16 geriledi. İnşaat yatırımları böylece üç çeyrek üst üste gerilemiş oldu. Sanayinin geleceğine yönelik veri kabul edilen makine-teçhizat yatırımlarındaki gerileme 2019'un ilk çeyreğinde de devam ederek aynı döneme kıyasla yüzde 11 azaldı. Makine teçhizat yatırımları 2017'den bu yana geçen 9 çeyrek içinde sadece iki kez yükseldi. 2017 ilk çeyreği sonunda makine teçhizat yatırım

endeksi son üç yıl içinde 2017'nin 3. çeyreğinde 219 seviyesine çıkmıştı. Endeksin 2019 ilk çeyrek değeri 163,3 düzeyinde.

İşgücü ödemeleri arttı

TÜİK tarafından GSYH içinde açıklanan işgücü ve sermayenin katma değer içindeki paylarına bakıldığında, işgücü ödemeleri 2019 ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 20,9 oranında arttı ve cari GSYH içindeki payı yüzde 39,3 oldu. Sermayenin katma değer içindeki payı (bir yönüyle kârlılığı) anlamına gelebilecek net işletme artışı ise aynı dönemde yüzde 10,8 oranında arttı ve GSYH içindeki payı birinci çeyrekte yüzde 40,8 oldu.

Nisan ayı ihracatı yüzde 4,6 arttı

İhracat 2019'un Nisan ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,6 oranında artarak 13 milyar 847 milyon dolar oldu. Ocak-Nisan döneminde de ihracat artışı yüzde 3,1 düzeyinde gerçekleşti. Ocak-Nisan dönemi ihracat tutarı ise 56 milyar 705 milyon dolar .

Nisan ayında ithalat da bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 15,1 oranında gerileyerek 17 milyar 462 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, Ocak-Nisan dönemi ithalatı da bir

önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19,4 oranında gerileyerek 66 milyar 482 milyon dolar oldu. İthalattaki hızlı gerileme ve ihracatta artışın devam etmesi, son yılların en iyi dış ticaret dengesi oranlarının yakalanmasını sağladı.

Nisan ayında dış ticaret dengesi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 55,6 oranında azalarak, 2 milyar 982 milyon dolar açığa, Ocak-Nisan dönemi ise yine bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 64,4 oranında gerileyerek 9 milyar 777

milyon dolar açığa düştü. İhracatın ithalatı karşılama oranı Nisan'da yüzde 82,9, Ocak-Nisan'da yüzde 85,3 düzeyinde gerçekleşti.

Öte yandan, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış ihracat bir önceki aya göre yüzde 3,8 oranında geriledi. Bu seri eğilim olarak ihracatın artı ya da azalış yönündeki seyrini gösteriyor. Aynı şekilde seyir gösteren takvim etkisinden arındırılmış ihracat da bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,5 yükseldi.

CARİ İŞLEMLER:

Cari işlemler açığı Nisan 2019'da, bir önceki yılın aynı ayına göre 4 milyar 263 milyon dolar azalarak 1 milyar 334 milyon dolar oldu. Merkez Bankası ödemeler dengesi Nisan ayı sonuçlarını açıkladı. Nisan ayı gerçekleşmesiyle, bu ay itibarıyla 12 aylık cari işlemler açığı da 8 milyar 634 milyon dolar düzeyine geriledi. 2019 Ocak-Nisan dönemi cari işlemler açığı ise 3 milyar 331 milyon dolar oldu.

Bir önceki yılın aynı dönemdeki açık 21.8 milyar dolar düzeyindeydi. Nisan 2019'da net hata ve noksan kalemi 3 milyar 752 milyon dolar fazla verdi. Resmi rezervler ise 2 milyar 805 milyon dolar azaldı.

Merkez Bankası açıklamasında, cari işlemler dengesindeki iyileşmenin Nisan ayındaki dış ticaret açığı azalmasından kaynaklandığını vurguladı. Nisan ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre 3 milyar 656 milyon dolar azaldı. Ücret, yatırım gelirleri kalemlerini içeren birincil gelir dengesindeki açığın da yine aynı dönemde 263 milyon dolar azalarak 1 milyar 844 milyon dolara gerilemesinin etkili olduğu belirtildi. Hizmetler dengesinden net giriş de 401 milyon dolar olarak olumlu gelişmeye etki etti.

Diğer yandan Merkez Bankası, altın ve enerji hariç cari işlemlerin Nisan 2019'da 2 milyar 347 milyon dolar fazla verdiğini açıkladı. Bu kapsamdaki cari işlemler hesabı Nisan 2018'de 1 milyar 589 milyon dolar açık seviyesindeydi.

Doğrudan yatırımlar

Nisan ayında fazla veren hizmetler dengesi altında seyahat kaleminden elde edilen net gelirler, 2018 Nisan ayına göre 144 milyon TL artarak 1 milyar 158 milyon dolar oldu. Türkiye'ye yapılan yabancı doğrudan yatırımlardaki gerileme de devam etti. Doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler, Nisan 2019'da bir önceki yılın aynı ayına göre 140 milyon ABD Doları azalarak 578 milyon ABD Doları oldu. Türkiye'ye doğrudan yatırım olarak Nisan 2019'da 421 milyon doları gayrimenkul olmak üzere net yapılan yatırım 544 milyon dolar oldu. Bu kalem altında diğer yatırımlar kapsamında 92 milyon dolar çıkış gerçekleşti. Gayrimenkul dışındaki ekonomik faaliyetlerden kaynaklı yabancı

doğrudan yatırım 215 milyon dolar oldu.

Portföy yatırımları

Nisan ayında portföy yatırımlarında 4 milyar 519 milyon dolar net çıkış oldu. Portföy yatırımları alt kalemlerinde yurtdışı yerleşikler net 78 milyon dolar hisse senedi ve 662 milyon dolar devlet iç borçlanma senedi sattı. Nisan ayında bankalar yurt dışında 568 milyon dolar tahvil ihracıyla borçlanma yaptı. Devlet 1 milyar 405 milyon dolar net

dış borç ödemesi gerçekleştirdi. Diğer sektörlerde de 511 milyon dolar net dış borç ödemesi yaptı. Yurt içindeki bankaların, yurt dışındaki efektif ve mevduatı ise Nisan ayında 3 milyar 56 milyon dolar arttı. Yurt dışı bankaların Türkiye içindeki efektif ve mevduatı ise 1 milyar 492 milyon dolar arttı.

Yurt dışından sağlanan kredilerde ise bankalar 833 milyon dolar net geri ödeme gerçekleştirdi. Devlet ise 72 milyon dolar net geri ödeme yaptı.

Enflasyon beklentisi yüzde 15,85'e geriledi

Merkez Bankası Beklenti Anketi'ne göre, yıl sonu TÜFE beklentisi yüzde 15,85'e geriledi.

Merkez Bankası reel sektör, finansal sektör temsilcileri ve profesyonellerden oluşan 67 katılımcıyla gerçekleştirdiği 2019 yılı Haziran ayı Beklenti Anketini yayımladı. Bir önceki anket döneminde yüzde 1,10 olan haziran ayı TÜFE beklentisi, bu anket döneminde yüzde 0,91'e geriledi. Temmuz ve ağustos ayları TÜFE beklentileri ise sırasıyla yüzde 0,94 ve yüzde 0,91 olarak gerçekleşti. Bu yıl sonu TÜFE beklentisi önceki anket dönemindeki yüzde 16,68'den haziranda yüzde 15,85'e geriledi. 12 ay sonrası TÜFE beklentisi, bir önceki anket dönemine göre azalarak yüzde 15,48'den yüzde 14,88'e, 24 ay sonrası TÜFE beklentisi de yüzde 12,34'ten yüzde 11,46'ya indi.

Katılımcıların yıl sonu dolar/TL beklentisi 6,4310'dan 6,3015'e geriledi. 12 ay sonrası dolar/TL beklentisi de önceki döneme göre gerileyerek 6,6824'ten 6,6361'e geriledi. Bir önceki anket döneminde 14,7 milyar dolar olan yıl sonu cari açık beklentisi 10,6 milyar dolara indi. 2020 yılı cari açık beklentisi de 22 milyar dolardan 19,2 milyar dolara düştü.

GSYH 2019 yılı büyüme beklentisi, bir önceki anket dönemine göre azalarak yüzde 0,3'ten yüzde 0,04'e geriledi. 2020 yılına ilişkin büyüme beklentisi ise

yüzde 2,8'den yüzde 2,7'ye düştü. Cari ay sonu TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama maliyeti beklentisi yüzde 25,36'dan yüzde 24'e, BIST Repo ve Ters-Repo Pazarı'nda oluşan cari ay sonu gecelik faiz oranı beklentisi ise 25,39'dan yüzde 24,25'e indi.

Tarım ÜFE

Diğer yandan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Mayıs ayına ilişkin Tarım ÜFE verilerini açıkladı. Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 0,95 azalışla 160,80 değerini alan Tarım ÜFE, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 13,34, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 30,23 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 19,93 yükseldi. Ormancılık ürünlerinde aylık bazda yüzde 0,09 artış, tarım ve avcılık ürünlerinde yüzde 0,78, balıkçılıkta yüzde 7,79 azalış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre değişimde, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 5,96, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 0,61 artış, tek yıllık bitkisel ürünlerde ise yüzde 4,52 azalış kaydedildi. Alt tarım gruplarından tahıllar, baklagiller ve yağlı tohumlar bir önceki aya göre yüzde 4,69, koyun ve keçi, bunların işlenmiş süt ve yapağaları yüzde 1,27, diğer ağaç ve çalı meyveleriyle sert kabuklu meyveler yüzde 7,57 artarken, sebzeler yüzde 9,92, lifli bitkiler yüzde 8,04, canlı kümes hayvanları ve yumurtalar yüzde 6,06 azalış gösterdi.

GÖSTERGELER

GSYH Seçilmiş İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Zincirlenmiş Değişim Oranları I. Çeyrek: Ocak-Mart / 2019

İktisadi faaliyet kolları	Bir Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Değişim Oranı (%)				
	Çeyrek				
	Yıl	I	II	III	IV
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	2017	5,0	7,0	3,6	6,1
	2018	7,3	-1,1	1,8	-0,5
	2019	2,5			
Sanayi	2017	6,1	5,9	15,4	9,3
	2018	7,9	4,0	0,1	-6,4
	2019	-4,3			
İmalat sanayi	2017	5,6	5,9	16,8	8,8
	2018	8,4	4,4	0,5	-7,4
	2019	-4,7			
İnşaat	2017	5,1	5,1	18,8	6,5
	2018	8,0	1,5	-5,6	-8,7
	2019	-10,9			
Hizmetler	2017	6,4	6,3	21,8	9,3
	2018	10,5	8,9	4,8	-0,3
	2019	-4,0			
Vergi-sübvansiyon	2017	0,9	3,7	9,2	3,0
	2018	6,0	4,2	-0,1	-8,1
	2019	-6,9			

Türk Müteahhitlerin Yurt Dışında Üstlendiği İşler 2019 Ocak-Mart

Yıllar	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (\$)	Ortalama Proje Bedeli (\$)
2013	430	30.333.358.539	70.542.694
2014	345	27.337.405.761	79.238.857
2015	270	23.367.003.271	86.544.457
2016	196	13.932.548.716	71.084.432
2017	295	15.582.921.710	52.823.463
2018	287	20.034.793.152	69.807.642
2019	40	1.287.486.090	32.187.152

Cinsiyete Göre Kayıt Dışı Çalışma 2016-2019

İşteki Durum	Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
İstihdam (Kişi sayısı)	2016	26 993	18 741	8 252
	2017	27 489	19 004	8 485
	2018	28 499	19 607	8 892
	2019	27 355	18 614	8 740
Kayıt dışı istihdam (Kişi sayısı)	2016	8 869	5 293	3 576
	2017	9 096	5 401	3 695
	2018	9 245	5 582	3 664
	2019	9 160	5 631	3 529
Kayıt dışı istihdam (Oran)	2016	32,9	28,2	43,3
	2017	33,1	28,4	43,5
	2018	32,4	28,5	41,2
	2019	33,5	30,3	40,4

2019 Mayıs'ta Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri (TOBB)

İLAN TÜRÜ	ŞİRKET TÜRÜ	MAYIS 2019	NİSAN 2019	MAYIS 2018	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)	OCAK- MAYIS (5 Aylık)	
						2018	2019
Kurulan	Şirket	6.670	6.693	8.190	-18,56	40.744	35.392
	Kooperatif	128	96	107	19,63	494	485
	Ger.Kişi Tic.İşl.	1.792	1.828	3.564	-49,72	18.818	10.356
Tasfiye	Şirket	1.256	1.080	945	32,91	5.223	5.997
	Kooperatif	85	77	86	-1,16	288	305
Kapanan	Şirket	878	726	589	49,07	4.731	4.796
	Kooperatif	68	50	63	7,94	423	376
	Ger.Kişi Tic.İşl.	1.191	1.265	988	20,55	8.151	9.296

Reel Kesim Güven Endeksi

(%)	KKO	KKO-MA	Tüketim Malları	Dayanıklı Tüketim Malları	Dayanaksız Tüketim Malları	Ara Mallar	Yatırım Malları
Mayıs	2019	76,3	76,1	74,1	73,4	74,2	76,3
Nisan	2019	75	75	73,6	71,4	74	74,7

Ekonomik Güven Endeksi ve Alt Endeksler

	Nisan 2019	Mayıs 2019	Bir Önceki Aya Göre Değişim
Ekonomik Güven Endeksi	84,7	77,5	-8,5
Tüketici güven endeksi	63,5	55,3	-13
Reel kesim güven endeksi	100	94,7	-5,3
Hizmet sektörü güven endeksi	83,1	79,4	-4,4
Perakende tic. güven endeksi	90,6	89,9	-0,7
İnşaat sektörü güven endeksi	53,9	49,8	-7,7

Yıllar İtibarıyla Dış Ticaretin Gelişimi (Bin/Dolar)

	İhracat	İthalat	Açık
2011	134 906 869	240 841 676	-105 934 807
2012	152 461 737	236 545 141	-84 083 404
2013	151 802 637	251 661 250	-99 858 613
2014	157 610 158	242 177 117	-84 566 959
2015	143 934 972	207 203 370	-63 268 398
2016	142.606.247	198.601.934	-55.995.686
2017	157.055.371	233.791.662	-76.736.291
2018	168.023.391	223.039.038	-55.015.647

(1) Çalışmayan ve eğitimde (örneğin ve yaygın) olmayan gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Mevsim Etkisinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri (Mart 2018 - Mart 2019)						
	Toplam		Erkek		Kadın	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
15 ve Daha Yukarı Yaşta Kiler (Bin)						
(BIN)						
Nüfus	60.464	61.177	29.934	30.230	30.530	30.947
İşgücü	31.709	32.339	21.498	21.690	10.211	10.649
İstihdam	28.499	27.795	19.607	18.869	8.892	8.926
Tarım	5.058	4.818	2.864	2.756	2.194	2.062
Tarım dışı	23.441	22.977	16.744	16.113	6.698	6.864
İşsiz	3.210	4.544	1.890	2.821	1.319	1.723
İşgücüne dahil olmayanlar	28.755	28.838	8.436	8.540	20.319	20.298
(%)						
İşgücüne katılma oranı	52,4	52,9	71,8	71,7	33,4	34,4
İstihdam oranı	47,1	45,4	65,5	62,4	29,1	28,8
İşsizlik oranı	10,1	14,1	8,8	13,0	12,9	16,2
Tarım dışı işsizlik oranı	11,9	16,1	9,9	14,5	16,3	19,8
15-64 Yaş Grubu						
İşgücüne katılım oranı	57,6	58,4	77,5	77,9	37,5	38,8
İstihdam oranı	51,7	50,0	70,6	67,5	32,6	32,4
İşsizlik oranı	10,3	14,3	8,9	13,3	13,2	16,5
Tarım dışı işsizlik oranı	11,9	16,2	9,9	14,5	16,5	19,9
Genç Nüfus (15-24 yaş)						
İşsizlik oranı	17,7	25,2	15,0	23,3	22,7	28,4
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı ⁽¹⁾	21,8	23,7	12,9	16,3	31,1	31,2

Ana Harcama Gruplarına Göre Tüketici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranları (Mayıs 2019) [2003=100]					
Ana Harcama Grupları	Harcama Grubu Ağırlıkları	Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Değişim (%)	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)	On İki Aylık Ortalamalara Göre Değişim (%)
Türkiye	100,00	0,95	4,99	18,71	19,91
Gıda ve alkolsüz içecekler	23,29	-1,18	10,23	28,44	26,48
Alkollü içecekler ve tütün	4,23	8,88	17,11	19,22	4,16
Giyim ve ayakkabı	7,24	4,09	-3,47	4,78	12,42
Konut	15,16	0,40	-2,08	14,68	18,09
Ev eşyası	8,33	-1,58	2,05	24,54	28,21
Sağlık	2,58	0,03	10,38	19,37	16,20
ulaştırma	16,78	2,18	5,13	12,40	20,60
Haberleşme	3,69	0,06	-0,12	9,89	8,99
Eğlence ve kültür	3,29	1,86	6,04	20,06	18,33
Eğitim	2,40	1,32	5,87	13,14	10,96
Lokanta ve oteller	7,86	1,61	5,47	19,77	18,36
Çeşitli mal ve hizmetler	5,15	1,48	7,40	26,75	26,42

İllerde Kişi Başı GSYH (2017)					
	TL	USD	TL	USD	
Türkiye	38.680	10.602	Zonguldak	27.662	7.582
İstanbul	65.041	17.827	Kırşehir	27.476	7.531
Kocaeli	64.659	17.723	Samsun	27.272	7.475
Ankara	52.000	14.253	Çankırı	27.127	7.435
Tekirdağ	47.479	13.014	Sivas	26.861	7.362
İzmir	45.034	12.344	Aksaray	26.622	7.297
Bursa	43.707	11.980	Nevşehir	25.930	7.107
Bilecik	43.230	11.849	Hatay	25.846	7.084
Yalova	42.117	11.544	Afyonkarahisar	25.725	7.051
Eskişehir	40.639	11.139	Niğde	25.006	6.854
Bolu	40.202	11.019	Çorum	24.897	6.824
Kırklareli	38.619	10.585	Elazığ	24.348	6.674
Antalya	38.408	10.528	Bartın	24.188	6.630
Çanakkale	38.292	10.496	Osmaniye	23.760	6.513
Muğla	37.461	10.268	Sinop	23.629	6.477
Sakarya	36.314	9.954	Ardahan	23.292	6.384
Denizli	35.745	9.797	Erzurum	23.122	6.338
Manisa	35.367	9.694	Kahramanmaraş	22.968	6.295
Karaman	35.344	9.688	Yozgat	22.886	6.273
Düzce	33.857	9.280	Malatya	22.546	6.180
Tunceli	33.846	9.277	Iğdır	22.248	6.098
Kayseri	33.027	9.053	Giresun	22.238	6.095
Artvin	32.486	8.904	Kilis	22.064	6.048
Rize	32.149	8.812	Ordu	21.867	5.994
Balıkesir	32.127	8.806	Bayburt	21.247	5.824
Erzincan	31.990	8.768	Gümüşhane	20.923	5.735
Kırıkkale	31.879	8.738	Kars	20.276	5.558
Burdur	31.694	8.687	Tokat	20.171	5.529
Edirne	31.551	8.648	Mardin	19.758	5.416
Uşak	31.487	8.630	Bingöl	19.205	5.264
İçel	31.151	8.538	Şırnak	18.878	5.174
Trabzon	30.789	8.439	Adıyaman	18.706	5.127
Karabük	30.658	8.403	Diyarbakır	18.251	5.003
Konya	30.461	8.349	Hakkari	17.805	4.880
İsparta	29.797	8.167	Batman	16.943	4.644
Kütahya	28.471	7.804	Siirt	16.607	4.552
Adana	28.221	7.735	Muş	16.131	4.422
Kastamonu	28.188	7.726	Bitlis	15.536	4.258
Aydın	28.072	7.694	Şanlıurfa	14.185	3.888
Gaziantep	27.933	7.656	Van	14.080	3.859
Amasya	27.810	7.623	Ağrı	12.729	3.489